

**Onderzoeksrapport
Beleidsplancommissie**

**Protestantse Gemeente
Niekerk-Oldekerk-Faan-Enumatil**

september 2017

Werkgroep beleidsplan:

Michiel Bus
Siepy Huizinga
Petra Jonker
André Pel

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	3
2. DE OPDRACHT	3
3. DE UITWERKING	4
3.1. Aanpak	4
3.2. Uitvoering.....	4
3.3. Verwerking van de gegevens	4
4. WAAR KOMEN WE VANDAAN?	5
4.1. Belangrijke ontwikkelingen sinds 2006	5
4.2. Analyse van de gemeente	6
5. WAT ZIJN WE TEGENGEKOMEN?	7
5.1. Gemeente zijn.....	7
5.1.1. Aanbevelingen	7
5.2. Diensten algemeen	7
5.2.1. Aanbevelingen.....	8
5.3. Liederen/Muziek	8
5.3.1. Aanbevelingen.....	9
5.4. Liturgie	9
5.4.1. Aanbevelingen.....	10
5.5. Jeugd.....	10
5.5.1. Aanbevelingen.....	10
5.6. Gebouwen.....	11
5.6.1. Aanbevelingen.....	11
6. LITERATUUR	13
Bijlage 1. Overzicht bijeenkomsten/activiteiten in het kader van het beleidsplan	14
Bijlage 2. Uit nota Kerk 2025: ‘Waar een Woord is, is een Weg’, PKN 2015	15
Bijlage 3. Passage uit Gemeenteverslag uit 2014 Christel Minnaard (Literatuur 3)	16

1. INLEIDING

In 2006 heeft de toenmalige Protestantse Gemeente Niekerk-Oldekerk-Faan (in wording) een 'beleidsplan' vastgesteld (literatuur 1). De vaststelling van dit plan viel samen met het aangaan van de federatieovereenkomst tussen de Gereformeerde kerk Oldekerk en de Hervormde gemeente Niekerk-Oldekerk-Faan en was gericht op de eenwording van de nieuw te vormen Protestantse Gemeente Niekerk-Oldekerk-Faan (PG NOF). Hierin is veel aandacht geschonken aan het organisatorisch in elkaar schuiven van de twee gemeenten. In 2012 heeft er, in aanloop naar de fusie in 2013, een actualisatie op hoofdlijnen plaatsgevonden (literatuur 2). In 2015 kon gesteld worden dat de doelstelling om de twee gemeenten organisatorische in elkaar te schuiven gehaald is. De in 2006 geformuleerde missie "Samen kleur geven aan geloof en leven" is onveranderd gebleven en verder ingevuld. In 2015 heeft de Kerkenraad besloten een werkgroep in te stellen met de opdracht om een onderzoek onder onze gemeenteleden uit te voeren, waarbij de resultaten als basis dient voor een nieuw beleidsplan. Door de samenvoeging van de PG NOF met de Gereformeerde Kerk Enumatil, die medio 2016 haar beslag heeft gekregen, is de uitvoering van het onderzoek enigszins vertraagd. Na deze samenvoeging op 1 juli 2016 heet de gemeente: Protestantse Gemeente Niekerk-Oldekerk-Faan-Enumatil (PG NOFE).

2. DE OPDRACHT

De opdracht, die de werkgroep van de Kerkenraad heeft meekregen, is om in nauwe afstemming met onze gemeente te onderzoeken binnen welke kaders een nieuwe beleidsplan opgesteld moet worden. Hiermee koos de Kerkenraad voor een andere benadering dan in 2006 en 2013, waar de Kerkenraad een sterk sturende rol had. In de nu gekozen benadering laat de Kerkenraad zich meer dan voorheen door de gemeente en de samenleving bij de hand nemen. Vanuit de werkgroep is gezocht naar wat leeft en waar enthousiasme zit. Immers, de gemeente verandert voortdurend. Met de uitkomsten van dit onderzoek worden meer de beleidskaders vastgesteld, waarbinnen de ontwikkelingen van onze gemeente kunnen plaatsvinden.

De opdracht is daartoe in vier fasen geknipt:

1. *ophalen*: een fase waar iedereen wordt uitgenodigd om op een bij hem/haar passende manier input te leveren. Hiervoor zijn twee werkvormen ontwikkeld en gebruikt.
2. *ordenen*: wat komt bovendien, wat valt op, wat leeft in de gemeente?
3. *schrijven van het onderzoeksrapport, inclusief aanbevelingen richting de Kerkenraad*.
4. *beleidskeuzes maken en implementeren*: een taak voor de Kerkenraad in nauwe samenspraak met de gemeente.

3. DE UITWERKING

3.1. Aanpak

De werkgroep is in het voorjaar 2016 geformeerd en is gestart op 7 juni 2016. Door de werkgroep zijn twee werkvormen ontwikkeld: een werkvorm in de vorm van een bordspel en een werkvorm in de vorm van een interactief invulblad met als thema ‘Verleden, heden en toekomst’. Beide werkvormen zijn willekeurig gebruikt bij het ophalen van de informatie.

3.2. Uitvoering

Het doel van de werkgroep is om met zoveel mogelijk gemeenteleden, aangesloten bij de PG NOFE, in gesprek te raken. Hiertoe is zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande bijeenkomsten. Voorbeelden hiervan zijn wijkavonden, vergaderingen en clubs. Via een intensief communicatietraject (maandelijkse bijdrage in *Kerksein*, flyers, persoonlijke benadering e.a.) zijn gemeenteleden uitgenodigd om mee te doen. Op een aantal momenten waren er zoveel aanvragen dat deze niet door de beleidsgroep alleen bezet konden worden: drie gemeenteleden zijn toen bijgesprongen. Ook is er voor gekozen om een aantal doelgroepen actief te benaderen. Zo heeft de Kerkenraad een aantal gemeenteleden geïnterviewd dat via andere kanalen niet bereikt is. Verder zijn de 20-30-jarigen persoonlijk benaderd voor een bijeenkomst en tijdens twee wijkavonden is er met twee groepen kinderen gesproken via een aangepaste werkvorm. Tot slot is de werkgroep bij een aantal gemeenteleden in het Hooge Heem op bezoek geweest.

Totaal hebben circa 300 gemeenteleden actief input gegeven, met als kanttekening dat een aantal vaker heeft meegedaan, waardoor ze als deelnemer dubbel geteld zijn.

In bijlage 1 staan alle bijeenkomsten en ontmoetingen in het kader van het beleidsplan.

3.3. Verwerking van de gegevens

Tijdens alle bijeenkomsten zijn door de deelnemers en de gespreksleiders notities gemaakt. Deze zijn door de werkgroep bewaard. Bij het ordenen en verwerken van deze gegevens is de werkgroep op zoek gegaan naar ‘de rode draad’ uit alle informatie die is opgehaald. De werkgroep heeft hierbij alle informatie gewogen, niet alleen op basis van kwantiteit (hoe vaak iets genoemd is), maar ook gekeken waar de energie en het enthousiasme zit. De uitkomst daarvan is te lezen in dit rapport.

4. WAAR KOMEN WE VANDAAN?

De huidige missie van onze gemeente is: *Samen kleur geven aan geloof en leven*, vastgesteld in 2006 toen de federatie een feit werd (literatuur 1). Hieronder de toenmalige duiding:

Samen: samen betekent niet dat we allemaal hetzelfde moeten denken, voelen en beleven. We zoeken naar eenheid in diversiteit. Het bezit van twee kerkgebouwen (twee locaties) willen we daarbij als verrijking zien.

Kleur geven: elk gemeentelid wordt uitgenodigd zijn of haar kleur in felle of zachte tinten toe te voegen aan het palet van de gemeente. Welke kleur het is ligt niet vast. We hopen dat een diversiteit aan kleuren de gemeente levendig maakt en aantrekkelijk. Dat de keus om je betrokken te weten op God en zijn wereld enthousiasme losmaakt en uitstraling heeft.

Geloof: geloof is de bron, de basis van het gemeente zijn. De stam van een boom waaraan allerlei zijtakken ontspringen maar die door de stam met elkaar worden verbonden en gevoed. De eredienst is de plek bij uitstek waar het geloof wordt gevoed en beleefd in gebed, lied en woord. Het geloof is het fundament van onze relatie met God en met elkaar.

Leven: als gemeente willen we oriëntatie bieden aan het leven in onze huidige, ingewikkelde wereld. Dit willen we handen en voeten geven:

- door mee te leven met mensen in zorg en nood (pastoraat);
- door uit te delen aan naasten van de ons geschonken rijkdom (diaconaat);
- door kinderen, jongeren en volwassenen vertrouwd te maken met het geheim van het geloof en de rijkdom van de christelijke traditie.”

4.1. Belangrijke ontwikkelingen sinds 2006

De afgelopen jaren is op verschillende manieren vorm en inhoud gegeven aan de missie. Voorbeelden hiervan zijn:

Samen:

- Fusie met tussen de Gereformeerde kerk Oldekerk en de Hervormde gemeente Niekerk-Oldekerk-Faan begin 2013
- Samenvoeging van de Protestantse Gemeente Niekerk-Oldekerk-Faan en de Gereformeerde Kerk Enumatil medio 2016
- Eetcafé
- Kinderen aan het Heilig Avondmaal
- Start- en slotzondag
- Samengaan kindernevendienst en zondagsschool
- Koffieochtenden

Kleur:

- Liturgisch katern Liudgerkerk
- Diverse bijzondere diensten
- Tentdienst tijdens de feestweek
- Twee Kerstnachtdiensten
- Praisediensten / Power for Life bijeenkomsten

Geloof:

- Diverse leerbijeenkomsten
- Tienernevendiensten
- Aandacht voor de gaven van de Geest en de betekenis van het gebed: groeigroepen, gebedsbijeenkomsten e.a.

Leven:

- Diverse activiteiten Raad voor Vorming en Toerusting
- Activiteiten in kader van pastoraat
- Activiteiten in kader van diaconie
- Wandelend muziektheater rond Bijbels thema

4.2. Analyse van de gemeente

Op basis van de gevoerde gesprekken zijn we van mening dat het Gemeenteverslag uit 2014 van Christel Minnaard (literatuur 3) nog steeds een goede en actuele analyse van onze gemeente geeft.

Samen: Samen gemeente zijn is voor veel gemeenteleden nog steeds erg belangrijk. Samen vieren, samen zingen, samen in gesprek, samen doen, bijvoorbeeld binnen de vele vormen van vrijwilligerswerk en gewoon ontmoeten, zijn voor velen de essentie van gemeente zijn. Ook viel het ons op dat er over het algemeen een open en welkome houding is ten opzichte van mensen die anders denken, voelen en beleven. De gesprekken die gevoerd zijn in het kader van dit beleidsproces werden door velen positief gewaardeerd: fijn en goed om zo met elkaar in gesprek te zijn.

Kleur geven: Christel Minnaard constateert dat er binnen de gemeente een grote diversiteit is. Dit is onder andere te verklaren door een grote verscheidenheid in opleidingsniveau, achtergrond en cultuur waaruit men komt. Wij zien een breed pallet aan geloofsbeleving: de gemeente herbergt gemeenteleden die zich thuis voelen bij het klassiek-reformatorisch gedachtegoed, bij de evangelisch georiënteerden tot gemeenteleden die vragen om ruimte voor een eigentijdse manier van geloven en waarbij de traditie minder belangrijk wordt gevonden. Ook komt uit de informatie naar voren dat veelkleurigheid kan verworden tot een niets verplichtende vrijblijvendheid. De gemeente met haar veelkleurigheid zou wel eens kleurloos kunnen worden en daardoor niemand meer aanspreken. Met dit beleidsproces is onder andere meer inzicht gekregen in de kleuren, de geloofsbeleving en de behoeften van de diverse gemeenteleden.

Geloof: (Zie ook *Kleur geven*) ons blijkt dat er bij een deel van de gemeente behoefte is aan duidelijkheid over uit welke bron we putten. Zij hebben vragen als: ‘Waar staan we voor als gemeente, waar geloven we (nog) in? Als we dat niet helder hebben, hoe kunnen we dan ooit door de buitenwereld serieus genomen worden?’ Een ander deel voelt zich prima bij meer (geloofs)ruimte.

Leven: op dit punt is sinds 2006 weinig veranderd. Uit de gevoerde gesprekken komt naar voren dat de gemeente een open blik heeft naar de samenleving c.q. de wereld. Diaconie en pastoraat worden als essentieel ervaren. Ook initiatieven als koffieochtenden en gezamenlijke maaltijden getuigen hiervan.

5. WAT ZIJN WE TEGENGEKOMEN?

De input van de diverse bijeenkomsten hebben we, zoals eerder vermeld, verzameld en geordend. Bij het ordenen komt een aantal thema's naar voren waar we, in willekeurige volgorde, dieper op ingaan. Ook zullen we op basis van de gevoerde gesprekken aanbevelingen doen die in willekeurige volgorde zijn weergegeven.

5.1. Gemeente zijn

Binnen de gemeente wordt veel saamhorigheid belangrijk gevonden. Het is voor velen belangrijk om elkaar te ontmoeten en naar elkaar om te zien. Bij een aantal gemeenteleden is behoefte aan meer ontmoeting en meer (geloofs)gesprekken. De veelkleurigheid wordt over het algemeen positief gewaardeerd. We mogen verschillend denken, voelen en beleven. Wel leeft, zoals gezegd, de vrees dat veelkleurigheid ook tot kleurloos kan worden. De behoefte aan het maken van keuzes komt daarin sterk naar voren: 'Wat is onze gezamenlijke basis en hoe geven we daar vorm aan?' We constateren dan ook een spanningsveld tussen de behoefte aan harmonie binnen de gemeente en het "samen" gemeente zijn. Aan de ene kant de wens om samen te willen vieren en te doen, aan de andere kant de behoefte aan ruimte om een eigen invulling te geven aan het geloof.

5.1.1. Aanbevelingen

1A Ga met elkaar in gesprek over de gemeenschappelijke geloofsbasis. Neem als uitgangspunt de definitie, zoals gebruikt in het PKN nota 'Kerk 2025: Waar een Woord is, is een Weg' (bijlage 2) en voer onder deskundige leiding het gesprek wat geloof persoonlijk betekent voor jou.

1B Ontmoetingen met uitwisseling en inhoud zijn en blijven belangrijk. Houdt hierbij rekening met de verschillende manieren van communiceren binnen de gemeente zoals ook aangeven in het gemeenteverslag van Christel Minnaard (zie literatuur 3).

1C Geef ruimte aan initiatieven en ontwikkelingen, mits deze passen binnen de (ruime) kaders van de PKN.

5.2. Diensten algemeen

Binnen de gemeente constateren wij een grote diversiteit hoe diensten worden ervaren en hoe men de diensten graag zou zien. Gemeenteleden gebruiken de kerkdienst voor verschillende doeleinden: zich dicht bij God voelen, geloofsbeleving, bezinning, inspiratie/voeding om de week weer in te gaan, ontmoeten en verbinding met geloof en elkaar. Een deel hecht aan de liturgische traditie en zou op punten terug willen naar oude gebruiken, zoals een regelmatige terugkeer van de Geloofsbelijdenis en de Tien Geboden in de diensten. Een ander niet te onderschatten deel, waaronder de jeugd, geeft de voorkeur aan andere vormen van vieren. Veel gehoorde kernwoorden hierbij zijn: vrolijker, actiever, interactief, warmer, afwisselend, korter, andere vormen van prediking gekoppeld aan het hier en nu, kindgericht, laagdrempelig, toegankelijk, preken en lezing in gemakkelijke begrijpbare taal en gebruik van andere instrumenten dan het orgel.

Als voorbeelden worden de projecten, themadiensten, jeugddiensten, Power for Life bijeenkomsten en de tentdiensten genoemd.

We constateren dat zowel de meer evangelisch gerichte gemeenteleden als de meer traditioneel protestantse gemeenteleden de Drie-eenheid en de Bijbel als bindende factor ervaren in de diensten. Hierbij zijn nuanceverschillen in geloof voor verschillende gemeenteleden uit wisselende stromingen essentieel. Ook zijn er verschillende gedachten over de invulling van de preek: preken volgens het vaste preekrooster, vrije stof preken, catechismus preken of filosofisch/spiritueel (zie bijlage 3). Een ander punt dat ons opviel, is dat er een categorie gemeenteleden moeite blijft houden met responsies en het ‘lopend’ Avondmaal. Als je doorvraagt ligt hier vaak een associatie met de Katholieke traditie waar een zekere aversie tegen is.

5.2.1. Aanbevelingen

- 2A Kom meer tegemoet aan verschillende behoeftes. Blijf in de Liudgerkerk de nadruk leggen op de traditie inclusief (gezongen) responsies. Geef in de Ichthuskerk meer ruimte voor andere vormen van vieren. Geef bij beide uitleg over de betekenis van tradities, de keuzes die gemaakt worden en waarom we doen zoals we doen.
- 2B Breng meer variatie aan in diensten door het vaker inzetten van gastpredikanten.
- 2C Overweeg om in de Ichthuskerk de inrichting aan te passen en in plaats van banken stoelen te plaatsen. Dit geeft meer sfeer en flexibiliteit en meer mogelijkheden voor andere vormen van vieren (zie ook 5.6. Gebouwen).
- 2D Varieer wat meer met het tijdstip van de dienst.
- 2E Zoek voor de nieuw te beroepen predikant iemand die zich goed kan verbinden met de jeugd en creatief meedenkt in het ontdekken en vormgeven van andere vormen van vieren. Dit zonder de gemeenschappelijke basis uit het oog te verliezen. Zie ook 5E.

5.3. Lieder/Muziek

Een onderwerp dat nauw verbonden is met de diensten zijn de liederen. Omdat dit een onderwerp is dat erg leeft, schenken we hier apart aandacht aan.

Voor veel gemeenteleden is het *samen* zingen een belangrijk onderdeel van de dienst. Tijdens het zingen en musiceren wordt het ‘samen gemeente zijn’ intens ervaren. Dit maakt dat liedkeuzes en muziek voor mensen zeer belangrijk zijn.

De behoefte om bekende liederen te zingen is groot. Vaak hebben we gehoord dat de gemeenteleden het fijn vinden om uit volle borst mee te zingen.

Het Nieuwe Liedboek biedt een scala aan nieuwe liederen, die qua tekst positief gewaardeerd worden. Deze worden ook gezongen en ingestudeerd. Maar het inoefenen en aanleren vraagt tijd. Belangrijk wordt gevonden dat er een balans is tussen bekende, minder bekende en nieuwe liederen uit het Nieuwe Liedboek, waarbij er tevens rekening wordt gehouden met kinderen en gemeenteleden met een beperking.

Zingen geeft kleur en inhoud aan ieders geloofsbeleving. Het zingen van begrijpelijke en aansprekende liederen in een dienst is voor velen belangrijk voor de beleving. Deze liederen zeggen soms meer dan een preek. Wat mensen mooi vinden, is niet eenduidig en is sterk afhankelijk van leeftijd en traditie. Het kan gaan om melodie maar ook om de tekst. Opvallend vaak worden opwekkingsliederen genoemd als liederen die veel beleving geven.

Het niet meewerken van een koor of muzikale groep tijdens de Adventsdiensten in de Ichthuskerk wordt door velen als een gemis ervaren.

Naast alle opmerkingen over het meezingen wordt er ook aandacht gevraagd voor het instrumentale gedeelte tijdens de dienst. Mooi orgelspel wordt gewaardeerd, maar ook de inzet van andere muziekinstrumenten wordt positief ontvangen. Dit in de wetenschap dat we veel muzikaal talent binnen de gemeente hebben.

5.3.1. Aanbevelingen

- 3A Geef ruimte aan en experimenteer met (thematische) zangdiensten voor jong en/of oud.
- 3B Blijf investeren in het instuderen van nieuwe liederen met of zonder het Projectkoor Ondersteuning Liedboek (POL).
- 3C Geef meer ruimte voor andere instrumenten/combo's.
- 3D Bezin je op een breed gedragen muzikale invulling van de Adventsperiode.

5.4. Liturgie

Veel gemeenteleden vinden de liturgie/orde van dienst volgens vaste gebruiken belangrijk; dit is vertrouwd en geeft houvast. Voorkeuren binnen de liturgie zijn zeer persoonlijk en niet altijd eenduidig. Over het algemeen worden de liturgische gebruiken positief gewaardeerd. Wel is er een relevante groep, waaronder de jeugd, die de diensten graag wat losser, gevarieerder en verrassender zou willen.

Omdat een aantal reacties vaak voorkomen, willen we ze hier noemen:

De viering van de Gedachteniszondag met de symboliek wordt door gemeenteleden als mooi en waardevol ervaren. Hierbij wordt opgemerkt dat het één voor één opnoemen van de namen en uitdelen van de kaarsen tijdens de Gedachteniszondag als persoonlijker wordt ervaren.

De symboliek van kaarsen en bloemen (liturgische schikking) willen velen niet meer missen. Ook het aansteken van de paaskaars en het uitspreken van de zegen in iedere dienst wordt als belangrijk ervaren.

De viering van de paascyclus, zoals deze de afgelopen twee jaar wordt gevierd met het Veertigdagenboekje om alle gemeenteleden te betrekken bij de Veertigdagentijd, wordt op prijs gesteld. Experimentele vormen van liturgie, bijvoorbeeld de Evensong worden ook gewaardeerd.

Een relevante groep zou graag de mogelijkheid hebben om via een briefje een gebedsintentie voor de voorbeden kenbaar te maken. Kinderen aan het Heilig Avondmaal is breed geaccepteerd.

Het ontbreken van het lezen van de Tien Geboden en het uitspreken of zingen van de Geloofsbelijdenis wordt door een aantal gemeenteleden als een gemis ervaren.

Een aantal liturgische gebruiken wordt door een groep minder gewaardeerd. Veel gemeenteleden vinden de 'lopend' avondmaalsviering niet in hun beleving van het avondmaalritueel passen. Zij voelen zich prettiger bij het 'zittend' Avondmaal.

Een ander en eerder genoemd punt dat ons opviel, is dat er een categorie gemeenteleden moeite blijft houden met responsies. Zij missen de orde van dienst van de toenmalige Gereformeerde Kerk.

5.4.1. Aanbevelingen

- 4A Blijf (liturgische) gebruiken uitleggen aan de gemeente.
- 4B Voeg binnen het katern in de Liudgerkerk een vierde orde van dienst toe: de dienst zonder (gezongen) responsies. Zie hiervoor ook het onderdeel: 5.2. Diensten algemeen.
- 4C Evalueer (zoals ooit is toegezegd) met de gemeente de wijze van avondmaalsviering in de Ichthuskerk.

5.5. Jeugd

De jeugd binnen onze gemeente wil erbij horen, het gevoel hebben dat er naar hen geluisterd wordt, dat ze gezien worden en ze staan open voor interactie met de ouderen.

Over gemeente zijn: samen kerkzijn is voor de jeugd een gevoel. Het gevoel van samen kerkzijn krijgen ze door: met elkaar de dienst en activiteiten maken, een open gesprek, mee mogen praten zonder goed of fout en zich welkom voelen. Velen van hen geven aan dat het ontmoeten van leeftijdsgenoten binnen de activiteiten voor de jeugd voor hen de belangrijkste reden en manier is om verbonden te zijn en bezig te zijn met kerk en geloof.

De jongere kinderen geven aan dat ze de kindernevendienst belangrijk vinden, dat ze een kind aandeel in de kerkdienst hebben, zoals het kyriegebed en helpen bij het avondmaal. Ook daarbij wordt opgemerkt dat ze graag willen dat er naar hen geluisterd wordt en voor hun relevante zaken op hen worden afgestemd. Daarin geven ze aan dat ze het fijn zouden vinden als er meer interactie is tussen kinderen en volwassenen als de dominee hen naar voren vraagt en er niet alleen met hen gesproken wordt. Aandacht bij het verlaten van de kerk en bij het weer terugkomen is overigens voor veel gemeenteleden belangrijk.

Met name de oudere jeugd geeft aan dat ze de betrokkenheid en aanwezigheid van leeftijdsgenoten missen. Ze geven aan onvoldoende zicht te hebben op waar en waarmee andere betrokken leeftijdsgenoten bezig zijn binnen de kerk. Deze groep jeugd noemt dat de huidige activiteiten voor de jeugd moeten blijven. Uit ervaring geven ze aan dat het van jongs af aan hebben van een 'plek' binnen de gemeente voor de jeugd erg belangrijk is. Deze groep jeugd zou graag meer aangesproken willen worden in de kerkdienst, die volgens hen vrolijker, vrijer en aansprekender kan met meer interactie. Ze hoeven geen show, gemaaktheid of spotlights. Geen poespas door de inzet van teveel verschillende vormen en middelen in een dienst. Maar iets speciaals in de dienst, een verrassend effect dat hen aanspreekt en bij de dienst houdt. Ze benoemen dat het helpend kan zijn als er tijdens de preek steekwoorden/kernwoorden of gearceerde teksten op de beamer staan, zodat ze er weer bij kunnen komen als hun gedachten zijn afgedwaald in de waterval van woorden.

Zowel de jonge als oudere jeugd hebben verfrissende ideeën over de inrichting en aankleding van de kerk en de gebouwen, die mede bepalend zijn voor de sfeer.

5.5.1. Aanbevelingen

- 5A Betrek de scholen (Rehoboth en de Opstap) actiever bij de gemeente.
- 5B Organiseer bijeenkomsten met jongeren, waar inhoudelijk wordt gesproken over geloof en toekomst – ofwel zingen, bidden, luisteren en samen eten met leeftijdsgenoten. Maak daarbij gebruik van de vele beschikbare locaties.

- 5C Zoek zowel binnen als buiten de kerkdiensten interactie tussen jong en oud.
- 5D De jeugd voelt zich in de basis verbonden met de gemeente, maar voelt zich niet altijd gezien en gehoord. Ga daarom met de jeugd in gesprek over hoe ze actief betrokken kunnen worden binnen de diensten, binnen de gemeente maar ook over bijvoorbeeld de invulling van de catechese.
- 5E In aanvulling op de eerdere aanbeveling ten aanzien van de te beroepen predikant: ga op zoek naar iemand die feeling heeft met de jeugd en die in staat is om ze uit te dagen, te binden en te activeren.
- 5F Stuur ieder jaar alle aan de kerkelijke gemeente verbonden jeugd van twaalf jaar en ouder een persoonlijk uitnodiging voor club, catechese enz.. Zorg bij de jaarlijkse opstart voor een goede communicatie, waardoor iedereen zich welkom voelt bij de activiteiten, ook de jeugd die een vorig jaar niet heeft meegedaan.

5.6. Gebouwen

Het in bezit hebben van twee gebouwen wordt als waardevol ervaren. De meeste gemeenteleden kunnen inmiddels beide kerken goed vinden. Wel bestaat er bij een klein deel van de gemeente nog wel een voorkeur, wat overigens weer op onbegrip stuit bij een ander deel van de gemeente. Veel gemeenteleden hebben wel een voorkeur voor een gebouw. Deze voorkeur is deels gekoppeld aan geloof en dienstbeleving. De Liudgerkerk staat voor meer liturgisch, inkeer, bezinning en intimiteit. De Ichthuskerk staat voor kinderrijk, traditionele liturgie en biedt ruimte voor grote samenkomsten als bijvoorbeeld start- en slotzondag. Het zitcomfort van de banken wordt op beide locaties door jong en oud als niet groot ervaren. Met name voor ouderen is de licht- en geluidskwaliteit erg belangrijk. De beamer en de kerktelefoon worden zeer gewaardeerd.

De zalen in "Ons Centrum" kunnen in de ogen van veel gemeenteleden wel een moderniseringsslag gebruiken: frisser, lichter en moderner.

De kerkzaal van de Ichthuskerk wordt door een aantal gemeenteleden als gesloten ervaren. Men mist de verbinding met de buitenwereld in bijvoorbeeld de vorm van (gebrandschilderde) ramen. Ook is regelmatig opgemerkt dat de ontmoeting eronder lijdt dat het gebouw en de kerkzaal meer ingangen heeft. Bijkomend praktisch probleem is dat onbekende bezoekers op een doordeweekse dag niet de juiste ingang kunnen vinden. De inzet van gastheren/dames in de Liudgerkerk wordt als positief ervaren en wordt als wenselijk genoemd binnen de Ichthuskerk.

5.6.1. Aanbevelingen

- 6A Geef voldoende ruimte voor een eigen liturgisch karakter van de twee gebouwen.
- 6B Overweeg in de Ichthuskerk stoelen in plaats van banken. Dit maakt de kerkzaal flexibeler.
- 6C Het geluid vraagt op beide locaties blijvend aandacht.
- 6D Onderzoek of op beide locaties gewerkt kan worden met gastheren/-dames die de kerkbezoekers welkom heten.
- 6E Zorg voor een goede, praktische bewegwijzering.

6F Maak de zalen in "Ons Centrum" frisser, lichter en modernier.

Nu zend uw Geest, als een vuur,
als een stem in ons midden.
Dat wij van harte
elkander verstaan en beminnen
en zo voortaan
eren uw heilige naam
en U in waarheid aanbidden

Lied 632, 3 (*Liedboek Zingen en bidden in huis en kerk*)

6. LITERATUUR

1. Samen kleur geven aan geloof en leven ('beleidsplan' om tot de fusie te komen tussen de Gereformeerde kerk Oldekerk en de Hervormde gemeente Niekerk-Oldekerk-Faan
2. Beleidsplan PG NOF 2013-2016.
3. Gemeenteverslag Protestantse Gemeente Niekerk-Oldekerk-Faan, Christel Minnaard, juni 2014.
4. Nota Kerk 2025: 'Waar een Woord is, is een Weg', PKN 2015.
5. Beleidsplan Jeugdwerk, Peter Poort e.a., 2015.

Bijlage 1. Overzicht bijeenkomsten/activiteiten in het kader van het beleidsplan

	<i>Groep</i>	<i>Spelleiders(*)</i>	<i>Aantal</i>	<i>Opmerkingen</i>
9-11-2016	Kerkenraad	Michiel, Petra, Siepy, André	20	Testen werkvormen
13-11-2016	Groothuisbezoek Grashuis	Yco, Siepy, André	16	
22-11-2016	Catechese	Petra	9	
20-12-2016	Tentdienstcommissie	Yco	6	
28-1-2017	Wijkavond wijk 4	Petra, Yco	7	
14-2-2017	bezoek clubleiding	Petra	7	
14-2-2017	Bezoek diaconie	Harry en Michiel	8	
18-2-2017	Wijkavond wijk 2	Petra, Yco, Siepy	25	Waarvan 3 kind
18-2-2017	Wijkavond 5		26	Onder eigen beheer
27-2-2017	20-30 jarigen	André Petra	9	
28-2-2017	Club Daniek en Jos	Michiel	6	
2-3-2017	Raad v Jeugd en Kerk	Michiel	8	
4-3-2017	Wijkavond wijk 6	Harry, Petra, André	44	
6-3-2017	Kerkenraad	Michiel, Petra	22	Interviews voorbereiden
11-3-2017	Wijkavond wijk 1	Michiel, Mieke, Siepy, Yco, Petra, Harry	40	
18-3-2017	Wijkmiddag	Petra	6	Kinderen
22-3-2017	Woensdagavondmaaltijd 40 dagentijd	Harry	12	
28-3-2017	Vorming en toerusting	Michiel	5	
29-3-2017	Club 14 jarigen	André	10	
19-4-2017	Clubavond 16+ jarigen	André	11	
8-5-2017	Veegavond	Petra	5	
9-5-2017	Kindernevendienstleiding	Siepy	9	
1-6-2017	Hooge Heem	Petra, Michiel, Siepy, André	4	
	Interviews Kerkenraad		6	
	Totaal bereikt		320	Sommigen vaker meegedaan

(*) met dank aan Mieke Kortbeek, Harry Huisman en Yco Huizinga

Bijlage 2. Uit nota Kerk 2025: 'Waar een Woord is, is een Weg', PKN 2015

Het eerste wat van onze gemeente gezegd kan worden is dat ze een Protestantse Kerk is en dat ze *kerk* is. De Protestantse Kerk in Nederland is een *eigen* gestalte van de ene Kerk, met een eigen kerkorde. Dat 'eigen' is echter niet het wezenlijke van de Protestantse Kerk. Het wezenlijke van de Protestantse Kerk is dat ze kerk is, lichaam van Christus, samen met alle andere kerken. In de nota Kerk 2025 van de PKN wordt dit als volgt verwoord:

- ***Het hoogste gezag in de kerk heeft Christus.*** Hij die zich heeft vernederd tot de dood aan het kruis is opgestaan uit de dood en is het Hoofd van de kerk. Zonder de gehoorzaamheid aan Christus wordt de kerk een heilloze gemeenschap.
- ***De kerk leeft van de genade van God.*** Die wordt ons steeds opnieuw geschonken. Het zijn wonderlijke woorden die in deze wereld klinken, soms als een fluisterstem, soms luid en indringend. Woorden als 'vrede voor jou', 'ik ken je, je bent van mij', 'je zonden zijn je vergeven', 'sta op en wandel'. Die woorden klinken vooral door in de verkondiging van het woord van God en in de tekenen van doop en avondmaal. Het zijn mensenwoorden die tot ons worden gesproken en die we elkaar toespreken, maar door deze woorden heen spreekt God zelf tot ons.
- ***De kerk is een kerk die een zending heeft.*** Beter gezegd: God heeft een *zending*. Die is begonnen met de verkiezing van Israël en heeft als doel het aanbreken van het koninkrijk van God in deze wereld. De kerk is ingeschakeld in deze zending. We zijn als kerk geroepen 'medewerkers van God' te zijn. Omdat het om Gods zending gaat, is deze zending gericht op de wereld. Omdat het om Gods zending gaat, komt deze niet tot rust voordat het rijk van God is aangebroken. Een naar binnen gekeerde kerk is 'van God los'. Een kerk die niet weet van de onrust van het Rijk van God en die het verlangen naar de definitieve komst van dit Rijk is kwijtgeraakt, is een zoutpilaar geworden.
- ***De kerk is een kerk die God belijdt als Vader, Zoon en Heilige Geest.*** Alleen een kerk die deze drie-ene naam van God belijdt, is een sprekende kerk. Dit belijden van de kerk moet wel vandaag gebeuren. Het is een belijden dat slaat op de wereld van nu en is gericht tot mensen van nu, in de taal die kan worden begrepen. Dit belijden komt echter niet uit de lucht vallen. Het is een voortzetting van het belijden van allen die ons zijn voorgegaan, kinderen, vrouwen en mannen. Als Protestantse Kerk zijn we verbonden met het belijden van de 'algemene christelijke kerk' en daarbinnen met het belijden van 'de kerk van de Reformatie'. Een kerk die losraakt van het belijden van het voorgeslacht staat weerloos in het heden en met lege handen in de toekomst.
- ***De Bijbel (de Schrift) is het bronboek van de kerk.*** Deze getuigt van een rechtvaardige en liefhebbende God die zijn weg gaat met Israël en de volkeren. We raken nooit op de Bijbel uitgekeken, worden er steeds weer door verrast. Door de Geest worden de woorden van dit boek woorden van leven voor mensen van nu. Alleen door trouw te blijven aan de getuigen van de Bijbel (de apostelen en de profeten) blijft de kerk in het spoor van dit leven. Daarom is de Bijbel niet alleen bronboek maar ook toetssteen. Wat gedaan en gezegd wordt in de kerk, moet getoetst worden aan het getuigenis van de Bijbel.

Bijlage 3. Passage uit Gemeenteverslag uit 2014 Christel Minnaard (Literatuur 3)

“De Protestantse gemeente Niekerk-Oldekerk-Faan is ervan doordrongen dat zij een veelkleurige gemeente is. Hiermee doelt zij op een veelkleurigheid in geloofsbeleving. Naast dat er sprake is van oudsher hervormden en gereformeerden is er ook een evangelische groep. Deze indeling in modaliteiten beschrijft de veelkleurigheid maar beperkt. Allereerst doordat het voormalig lidmaatschap van de hervormde danwel gereformeerde gemeente niet altijd iets over de geloofsbeleving zegt. Verder is de veelkleurigheid in geloofsbeleving groter dan alleen het onderscheid in modaliteit.

Het lastige is dat de gemeente zelf slecht zicht heeft op stromingen en daarbij behorende aantallen. Op grond van mijn ontmoetingen met leden in het pastoraat en daarbuiten kom ik tot het volgende beeld. Er is een kleine groep evangelische leden. Zij voelen zich eigenlijk meer thuis bij de baptistenkerk, maar willen liever bij de kerk op hun eigen dorp horen. Dit zijn enkele gezinnen.

Er is ook een grotere groep die vrijzinnig te noemen is. Zij zien geloofstaal vooral als symbolische taal die niet letterlijk genomen moet worden. Ze vindt het belangrijk haar eigen geloof te doordenken en daarbij oude waarheden op hun houdbaarheid te bevragen. Wonderverhalen leest zij voornamelijk symbolisch, Jezus wordt vaak vooral als leraar van een goede leefwijze gezien. De groep hecht aan een vaste liturgie met concentratie en bezinning. Ze bestaat vooral uit 50-70-jarigen waarvan de meeste van hervormde huize zijn.

De grote groep die overblijft, is verreweg het grootste deel van de gemeente en beslaat alle leeftijdsgroepen. Hoewel niet eenkleurig is deze groep toch te definiëren als confessioneel en piëtistisch. Zij leest de Bijbel gedeeltelijk symbolisch (vooral het scheppingsverhaal) maar stelt zich vooral ook open voor het mysterie van het geloof. Zo is Jezus voor hen de verlosser en Zoon van God. Centraal staat het vertrouwen op God en het ervaren van zijn kracht. In een kerkdienst verwachten ze gesterkt te worden in hun geloof en verbinding tussen geloof met hun eigen leven te vinden. De dienst moet enthousiasme voor het geloof uitstralen en daardoor een zekere opgewektheid hebben. De ouderen in deze stroming vinden dit vaak in Johannes de Heer-liederen. De jongeren in opwekkingsliederen. Vooral de jongeren binnen deze groep vertellen dat zij zich niet thuis voelen bij een baptistenkerk, maar dat zij ook twijfelen of ze zich wel thuis voelen in de gemeente.

Naast veelkleurigheid in geloofsbeleving is er ook veelkleurigheid in opleidingsniveau bij de oudere generaties. Bij de jongere generaties is de diversiteit kleiner en zijn er vooral veel lager opgeleiden (vmbo of mbo). Dit is onder andere terug te zien in de voorkeur van veel 20 tot 40-jarigen voor opwekkingsliederen die met eenduidiger en eenvoudiger taalgebruik dan de liederen van het Liedboek deze leeftijdscategorie aanspreken.

Behalve op het gebied van geloofsleven is er ook diversiteit in de gemeente die terug lijkt te gaan op het cultuurverschil in de voormalige gemeenten. Deze cultuurverschillen zijn mij het duidelijkst geworden door gesprekken die ik gevoerd heb over de invoering van de katernen. Eenmaal bewust van dit fenomeen herkende ik het ook in andere gesprekken. Hier volgt eerst een beschrijving van de situatie ronde de katernen:

Tijdens het fusieproces zijn katernen opgesteld die de opbouw en teksten in de dienst voorschrijven. Binnenkort worden de katernen geëvalueerd. In de wandelgangen is er veel gemor over deze katernen. De katernen zijn tijdens het fusieproces opgesteld door de Raad voor de Eredienst waaronder de predikanten van de beide gemeenten. In deze Raad hebben vooral mensen zitting die geïnteresseerd zijn in liturgie. Op de organist na hebben zij een voorkeur voor hoog liturgische diensten. De raad was dus geen afspiegeling van de gemeente maar bestond wel uit mensen met hart voor de zaak. Deze raad heeft veel werk gemaakt van de katernen, die door de kerkenraad aangenomen zijn. Het gemor achteraf ervaart zij als vervelend. Want waarom wordt er pas achteraf gemopperd en niet meegewerkt bij het opstellen ervan? Het is immers met de beste bedoelingen gedaan en iedereen heeft kunnen reageren. Ook snapt men niet waarom de Raad van de Eredienst niets van de bezwaren te horen krijgt. Andersom hebben diegenen die morren, het gevoel dat zij niet tegen de kleine minderheid op kunnen die zijn ideeën doordrukt. “Het is ons overkomen” is dan de conclusie waarbij ook gemeld wordt “we hebben het ons laten overkomen”. Iemand beschreef het als een misplaatst gevoel van onmacht waardoor niet meer geprobeerd wordt inbreng te hebben en er dus ook geen inbreng is en het gevoel van onmacht bevestigd wordt.

Zwart wit kan er dus gezegd worden dat de ene groep, en deze bestaat grotendeels uit de “hervormden”, het gevoel heeft al het werk te hebben moeten doen en dan achteraf commentaar te krijgen. De andere groep die grotendeels uit de gereformeerden bestaat heeft het gevoel geen grip te hebben gehad op wat er gebeurt en trok zich daardoor terug. De eerste groep denkt dat wie zwijgt, toestemt en de andere groep zwijgt om conflicten te vermijden. Wat hierbij dus mee kan spelen is het verschil in cultuur tussen de twee oorspronkelijke gemeenten die voor de fusie ieder op een andere wijze met veranderingen omging. Dit alles maakt de communicatie nu lastig en de invoering van veranderingen moeizaam.

De situatie is nog gecompliceerder doordat de diversiteit in geloofsbeleving en de cultuurverschillen gecorreleerd zijn. De vrijzinnige groep behoort veelal tot de actieve groep die haar mening deelt. De groep die het gevoel heeft geen invloed te hebben en geneigd is conflicten te vermijden bestaat vooral uit de confessionele groep. Hierdoor heeft de groep die het gevoel heeft geen grip te hebben op de veranderingen ook het gevoel dat zij geen grip heeft op de invloed van vrijzinnigere opvattingen. Dit leidt tot de beleving dat de secularisatie nu ook (onafwendbaar) de kerk binnenkomt. Een voorbeeld hiervan is dat enkelen binnen de confessionele groep de veranderingen van het avondmaal in een adem noemen met het niet meer aanleren van psalmversjes op school en het leeglopen van de kerk. Dit beeld rond het avondmaal is versterkt doordat in de communicatie over de veranderingen rond het avondmaal als argument voor verandering gebruikt is dat in de kerk dingen altijd al aan verandering onderhevig zijn geweest. Delen van de confessionele groep zien hier het bewijs in dat veranderingen samenhangen met de tijdgeest van secularisatie.

Opvallend is dat de confessionele groep vaak traditioneel genoemd wordt in plaats van confessioneel. Dus dat het vasthouden aan (oude) tradities wordt benadrukt in plaats van de achterliggende geloofsovertuiging. Dit past bij waarnemingen waarbij de confessionele groep impliciet als nog niet vrijzinnig wordt gezien. Een voorbeeld hiervan is de toerustingsactiviteit rond wonderverhalen. Deze lezing heeft een aantal leden nogal van hun stuk gebracht doordat het bestaan van wonderen ontkend werd. Hierop vertelt iemand mij dat het opvallend is dat mensen blijkbaar nooit tijd vrij maken hier boeken over te lezen. Het organiseren van een gesprekskring over het boek van Karel ter Linde wordt genoemd als een goed vervolg op de kring over wonderverhalen.

Een moderamenlid dat bezorgd melde dat een gastpredikant Jezus een profeet genoemd had, werd voor een bespreking van het boek van Karel ter Linde uitgenodigd. Weliswaar onder benadrukking dat ieder recht heeft op zijn geloof.

In de gemeente staat het accepteren van alle kleuren van geloof voorop. De praktijk blijkt vaak lastiger te zijn. Er leeft steeds meer de vrees dat de gemeente met haar veelkleurigheid wel eens kleurloos zou kunnen worden en daardoor niemand meer kan aanspreken. Daarnaast is het nemen van beslissingen een heel proces doordat er geen basiswaarden zijn om op terug te vallen. In de kerkenraad en ook daarbuiten leeft steeds meer het idee dat er misschien wel een kleur gekozen zou moeten worden. Inzicht in de kleuren die de gemeente telt zal daarvoor een eerste vereiste zijn.”